

Nieuw Thialf

Inleiding

In het voorjaar van 2008 heeft de Regiegroep Heerenveen Stad van Sport de intentie uitgesproken om een "ultra-modern Thialf met een internationale uitstraling" te realiseren, waarbij "ook in de toekomst zowel de wereldtop als de grote massa schaatsliefhebbers naar een bijzondere schaatstempel in Heerenveen kan komen".

De Regiegroep bestaat uit de vier samenwerkende partijen provincie Fryslân, gemeente Heerenveen, Thialf bv en Sportstad Heerenveen bv. Aanleiding voor dit initiatief is dat het huidige Thialf wordt ingehaald door nieuwe ijsbanen in het buitenland die qua uitstraling, outillage en energieconcept superieur zijn aan het Heerenveense stadion dat 25 jaar geleden in de huidige vorm is gerealiseerd. Zo dreigt Thialf op termijn zijn internationale positie te verliezen voor de grote schaatsevenementen.

In het rapport wordt ingegaan op de eisen waaraan het nieuwe Thialf moet voldoen, de mogelijkheden van een variant met een aparte trainingsbaan, nieuwbouw ten opzichte van renovatie/opwaardering van het huidige Thialf, en het energieconcept voor het toekomstige ijsstadion. Er wordt gekeken naar de ruimtelijke, verkeerskundige en milieuaspecten van de verschillende varianten. Verder worden de economische effecten van een nieuw Thialf uiteengezet en worden de financiële aspecten in beeld gebracht: de investeringskosten en de exploitatieopzet. Tot slot komen de vier samenwerkende partijen met hun afweging en visie op een nieuw Thialf IJstadion in Heerenveen.

Het Visiedocument zal in de komende weken en maanden gebruikt worden als voeding voor de politieke en maatschappelijke discussie die plaatsvindt over de plannen voor een nieuw Thialf. Tevens zal het als basis dienen voor de nadere verkenning van de financiering met potentiële subsidieverstrekkingen en met marktpartijen.

1 Thialf 'Een sterk merk'

Thialf staat voor zowel de topsport als de recreatieschaatsers symbool voor schaatsen in Nederland. Bij schaatsers en publiek is het de meest populaire baan ter wereld. Als Nederland zijn toonaangevende rol in de schaatssport wil blijven spelen en ook op de langere termijn verzekerd wil zijn van het accommoderen van de grote internationale evenementen, dan zal er een nieuw Thialf moeten verrijzen dat op het internationale podium zich de trots van Nederland mag noemen. De samenwerkende partijen hebben besloten zich hier maximaal voor te gaan inzetten. De KNSB heeft haar volledige steun voor het realiseren van een nieuw Thialf uitgesproken. Verder past een nieuw Thialf heel goed in het door NOC*NSF opgestelde Olympisch Plan 2028 waarmee het kabinet in juli 2009 heeft ingestemd.

De samenwerkende partijen hebben de volgende ambities verwoord voor een nieuw Thialf:

Ambitie 1

Het behouden en ontwikkelen van een internationale topsportaccommodatie, ook voor de lange termijn. Tevens moet Thialf haar belangrijke functie voor recreatief schaatsen behouden en verder uitbouwen.

Ambitie 2

Het nieuwe Thialf moet een ultramodern stadion zijn met een bijzondere uitstraling. Het moet leidend zijn als het gaat om de aspecten 'duurzaamheid' (bijvoorbeeld in het gebruik van duurzame energie) en 'innovatie' (dit geldt voor het stadion zelf maar ook voor de trainings-, medische, wellness en leisure faciliteiten).

Ambitie 3

Het nieuwe Thialf moet onderscheidend zijn ten opzichte van alle andere top IJstadions in de wereld door de aanwezigheid van een tweede 400 meter baan, specifiek als trainingsbaan voor de topsport.

Ambitie 4

Het nieuwe Thialf is een belangrijk onderdeel van het integrale programma Heerenveen Stad van Sport waarin 'synergie' en 'integrale gebiedsontwikkeling' belangrijke elementen vormen.

Deze ambities zijn vertaald in een gedetailleerd programma van eisen en in een accommodatieconcept waar de belangrijkste accenten van de nieuwe accommodatie worden aangegeven. De samenwerkende partijen zien het als een uitdaging het geformuleerde ambitieniveau zo dicht mogelijk te benaderen.

De ontwikkeling van een nieuw Thialf biedt veel kansen en mogelijkheden aan duurzaamheid, energieverbruik en de zorg voor het milieu. Het nieuwe Thialf moet een (inter)nationaal voorbeeld worden op dit gebied.

Overdekte ijsstadions zijn grootverbruikers van energie. Wanneer genoeg aandacht wordt geschonken aan duurzaamheid en energie-efficiency is veel winst te behalen, zeker ten opzichte van het huidige Thialf complex. De kansen en mogelijkheden daarvoor zijn op de Noordplot van het Sportstadgebied groter dan bij renovatie en realisering op de A7 locatie. Daar ontbreken de schaalvoordelen en de mogelijkheden om voort te bouwen op het in Sportstad ontwikkelde energieconcept. Bij de realisering van het Nieuwe Thialf wordt uitgegaan van een vergaande integratie tussen energieconcept, installaties, ontwerp en gebouw en het toekomstig beheer.

2 Vergelijking varianten en mogelijke locaties nieuw Thialf

Bij de verkenning van een nieuw Thialf is onderscheid gemaakt tussen een 1-baans variant (wedstrijd- en recreatiebaan) en een 2-banen variant met een aparte trainingsbaan voor de schaatsploegen c.q. topschaatsers.

Drie mogelijke locaties in Heerenveen zijn onderzocht: de huidige locatie (renovatie/opwaarderen van het huidige stadion) en 2 nieuwbouwlocaties. De ene locatie is de zogenaamde 'Noordplot' in het Sportstadgebied, de andere locatie betreft een perifere locatie aan de A7 (bij de IBF-afslag).

De verschillende varianten en locaties zijn toegelicht en vervolgens beoordeeld op de volgende aspecten:

- Ruimte: een nieuw Thialf is op alle locaties inpasbaar, hoewel de ene locatie meer randvoorwaarden stelt dan de andere. De ruimtelijke impact en betekenis voor Heerenveen zijn zeer uiteenlopend. De Noordplot locatie is qua inpassing het meest complex, maar deze locatie scoort het hoogst op betekenis voor de omgeving en Heerenveen als geheel.
- Verkeer en vervoer: een nieuw Thialf is op alle locaties mogelijk, mits er de juiste maatregelen worden genomen (onder meer aanleggen voldoende parkeerfaciliteiten). Bij de Noordplot locatie is uitgangspunt dat een schaats-evenement in Thialf niet gelijktijdig plaatsvindt met een voetbalwedstrijd in het Abe Lenstra Stadion. Deze locatie is goed bereikbaar met het openbaar vervoer en daarnaast zou een shuttleverbinding tussen het station en het gebied een kansrijke maatregel zijn. De huidige Thialf locatie is bij evenementen wel goed bereikbaar met openbaar vervoer, maar in de dagelijkse situatie minder. Bij de renovatie- en A7-locatie is een shuttleverbinding met het NS station niet kansrijk.
- Milieu- en veiligheid: uit onderzoek op het gebied van ruimtegebruik, duurzaamheid en energie, verkeer en vervoer, woon- en leefmilieu, bodem en water en integrale veiligheid blijkt dat de locaties op een aantal thema's verschillen, maar dat deze verschillen niet significant zijn. Er is daarom vanuit deze invalshoek geen specifieke voorkeur voor één van de beoordeelde locaties.

- Synergiemogelijkheden: de Noordplot locatie biedt de beste kansen voor synergie tussen het nieuwe Thialf en Sportstad Heerenveen en synergie met het centrum van Heerenveen. Bij de renovatie- en A7-locaties zijn de synergiemogelijkheden beperkt. Ook bij een keuze voor die locaties kan de organisatorische samenwerking tussen Thialf en Sportstad worden versterkt en meerwaarde opleveren.
- Integrale gebiedsontwikkeling: de Noordplot locatie heeft als voordeel dat het nieuwe Thialf zowel ruimtelijk als qua functies kan worden geïntegreerd in de doorontwikkeling van het huidige Sportstad Heerenveen. Daarnaast sluit deze locatie aan bij de beoogde integrale gebiedsontwikkeling van het gebied 'Heerenveen Centrum-Breed'.

3 Sportstad Heerenveen – ‘Bouwen op een sterk fundament’

De samenwerkende partijen vinden dat de toekomst van Thialf niet los kan worden gezien van een integrale visie op Heerenveen als Stad van Sport en in het bijzonder de kansen die zich voordoen bij de doorontwikkeling van Sportstad Heerenveen.

Sportstad Heerenveen is het nieuwste en modernste multifunctionele sportcentrum van Noord-Nederland en heeft ook nationaal gezien een voorbeeldfunctie. Het complex biedt een groot en gevarieerd aanbod van faciliteiten die direct en indirect gerelateerd zijn aan sport, denk aan een groot sportcentrum, de Gezondheidsboulevard en het Topsport Medisch Centrum, de LifeStyle Passage, de BizzyFit Club, het Friesland College en het Abe Lenstra Stadion.

Sportstad Heerenveen is daarnaast recent aangewezen als één van de vier nationale Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO) waar sportbonden hun talenten tot bloei zullen brengen. In het kader van het CTO zijn de sport- en onderwijsvoorzieningen en ondersteunende faciliteiten binnen Sportstad Heerenveen geconcentreerd. Eén van de speerpunten van Sportstad Heerenveen is haar beleid op het gebied van energie. In het hele Sportstadgebied worden aanzienlijk besparingen gedaan op het gebied van energieverbruik en CO² uitstoot. Een andere belangrijke doelstelling is het sterke sportieve imago van Heerenveen optimaal te benutten ter ondersteuning van de economische ontwikkeling in de regio.

Er zijn plannen gereed voor een verdere uitbreiding van het Abe Lenstra Stadion van 26.000 naar 32.000 zitplaatsen. Als Nederland en België in 2018 het WK Voetbal mogen organiseren, is Heerenveen kandidaat speelstad en zal het aantal zitplaatsen zelfs worden uitgebreid naar 44.000. Sportstad Heerenveen onderzoekt de mogelijkheden voor een Sport Experience Centre, een grootschalige dagattractie op het gebied van sport, educatie en gezondheid. Ook worden de mogelijkheden voor het oprichten van een Wetenschappelijk Instituut voor Bewegingstechnieken onderzocht.

Het huidige Sportstad vormt een sterk, integraal concept. Indien een toekomstig Thialf deel uitmaakt van het Sportstadcomplex zijn de beste randvoorwaarden aanwezig voor het delen van kennis en faciliteiten. Sportstad Heerenveen en Thialf kunnen dan optimaal functioneren en elkaar versterken. Het CTO krijgt extra kansen en ook qua exploitatie biedt deze combinatie voordelen. Het Abe Lenstra Stadion en Thialf in elkaars onmiddellijke nabijheid biedt daarnaast kansen voor de kandidatuur van Nederland (en België) voor het WK Voetbal in 2018 en de mogelijke kandidatuur voor de Olympische Spelen in 2028.

4 Economische effecten nieuw Thialf – vergelijking varianten

In het onderzoek naar de economische effecten is onderscheid gemaakt tussen kwalitatieve uitstralingseffecten en de economische effecten van het nieuwe Thialf, waarbij gekeken wordt naar de (structurele) extra werkgelegenheid, toegevoegde waarde en jaarlijkse bestedingsimpuls.

Het nieuwe Thialf stadion genereert belangrijke uitstralingseffecten die primair invloed hebben op Heerenveen en de regio. Dus afgezien van de werkgelegenheid die het stadion creëert gaan er ook andere economische voordelen van het stadion uit. De voornaamste uitstralingseffecten zijn: verbetering bekendheid en imago (Heerenveen en Friesland), synergie met de omgeving en het geheel van Sportstad Heerenveen, verbetering op het gebied van energie en duurzaamheid. Ontwikkeling van een nieuw Thialf stadion op de Noordplot genereert in beperkte mate grotere uitstralingseffecten dan renovatie of nieuwbouw op een andere locatie. Het grotere effect op de Noordplot locatie wordt met name veroorzaakt door de mogelijkheden van synergievoordelen binnen Sportstad Heerenveen, de bijdrage aan de ruimtelijke ontwikkelingen in het centrum en de winst die te behalen valt op het gebied van energie en duurzaamheid.

Het economische effect van een nieuw Thialf ligt in termen van structurele werkgelegenheid tussen de 60 en 80 extra arbeidsplaatsen (in totaal: lokaal, regionaal en nationaal), een toename in de toegevoegde waarde van € 3 à € 4 miljoen en een jaarlijkse extra bestedingsimpuls van € 3 à € 5 miljoen (voor circa 75% in Heerenveen en omgeving). Het gaat hierbij om 35% à 45% extra ten opzichte van de economische effecten van het huidige Thialf. De directe werkgelegenheidseffecten komen vooral ten goede aan Heerenveen (zo'n 65%), de indirecte werkgelegenheidseffecten slaan grotendeels neer in de regio (55%) en de rest van Nederland (35-40%). De nieuwbouwvariant met een tweede baan leidt tot de grootste toename van de structurele werkgelegenheid, het verschil met de andere varianten is in absolute termen echter niet groot. Wat betreft tijdelijke werkgelegenheid levert renovatie circa 200-500 arbeidsjaren werk op, nieuwbouw levert circa 1000-1200 arbeidsjaren op. De tijdelijke effecten gedurende de bouw komen vooral ten goede aan de regio en de rest van Nederland.

5 Financiering nieuw Thialf – vergelijking varianten

Voor alle drie mogelijke locaties zijn twee investeringskostenopstellingen gemaakt: een variant mét en zonder topsport trainingsbaan. Deze "eenbaansvarianten" voldoen niet aan ambitie 3 (dat Thialf zich onderscheidt met een aparte trainingsbaan voor de topsport).

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende varianten (x €1000):

INVESTERINGSKOSTEN						
dd maart 2010						
	Noordplot 2-baans	Noordplot 1-baans	A7 2-baans	A7 1-baans	Renovatie 2-baans	Renovatie 1-baans
bouwkosten	82.350	59.050	82.350	59.050	33.920	18.140
inrichtingskosten / renovatie	4.500	4.500	4.500	4.500	2.250	2.250
bijkomende kosten	15.000	13.000	15.000	13.000	7.400	4.100
grondkosten	13.835	13.835	11.412	11.412	7.100	2.600
ijshockeyhal / evenementenhal	5.000	9.520	9.520	9.520	0	0
totaal projectkosten (afgerond)	120.700	99.900	122.800	97.500	50.650	27.100

In principe wordt bij alle varianten uitgegaan van de volgende verdeling van de investeringskosten:

- Provincie/Rijk subsidies - 66 %
- Gemeente Heerenveen - 10%
- Financiering - 24%

Bij de 'Noordplot' varianten heeft de gemeente aangegeven haar bijdrage aan de investeringskosten te verminderen met het verschil tussen de gemeentelijke boekwaarde en de huidige commerciële waarde van de grond. Hierdoor wordt de bijdrage van de gemeente bij die varianten kleiner dan 10% en het percentage van de bijdrage van Provincie/Rijk hoger.

De geprognosticeerde exploitatie in hoofdlijnen voor de verschillende varianten is als volgt (x €1000):

2014/15	Noordplot 2-baans	Noordplot 1-baans	A7 2-baans	A7 1-baans	Renovatie 2-baans	Renovatie 1-baans
wedstrijdhal	2.040	1.945	2.000	1.905	2.085	2.008
topsporthal cq topsportgerelateerd	1.155	965	1.155	965	1.155	965
commercieel en verhuur	2.250	1.850	1.740	1.340	1.320	1.320
horeca	1.600	1.600	1.600	1.600	1.500	1.500
totaal omzet	7.045	6.360	6.495	5.810	6.060	5.793
inkoop	936	936	780	780	824	824
bruto marge	6.109	5.424	5.715	5.030	5.236	4.969
Kosten personeel	1.560	1.422	1.561	1.422	1.538	1.399
Kosten exploitatie huisvesting	1.255	1.105	1.385	1.100	1.375	1.045
Kosten huur en onderhoud	2.248	1.781	1.960	1.500	1.201	792
Kosten verkoop	100	100	100	100	100	100
Overige kosten	165	165	165	165	165	165
Afschrijvingen	450	450	450	450	450	450
Totaal kosten	5.778	5.023	5.622	4.737	4.828	3.951
Bedrijfsresultaat	331	401	94	294	408	1.018
Rente	211	225	224	220	220	214
Resultaat voor belasting	120	176	-130	74	188	804
belasting	24	35	0	15	38	194
Resultaat na belasting	96	141	-130	59	150	610

Door middel van een nieuwe organisatiestructuur kan de samenwerking tussen Sportstad Heerenveen en Thialf worden versterkt. Wat de locatie van het nieuwe Thialf ook wordt, er zal gestreefd worden naar deze nieuwe structuur.

6 Afweging/conclusies Regiegroep en verdere planning

De Regiegroep Heerenveen Stad van Sport heeft haar ambitie voor het nieuwe Thialf duidelijk aangegeven. In dit Visiedocument worden de verschillende mogelijke varianten en locaties afgewogen in het licht van het programma van eisen dat voortvloeit uit deze ambitie. De Regiegroep heeft een voorkeursvariant die als basis dient voor de nadere verkenning van de financieringsmogelijkheden in de komende periode. Tegelijk is het belangrijk voor een zorgvuldige afweging, ook ter gelegenheid van de maatschappelijke discussie, om al de mogelijke varianten goed in beeld te brengen.

De verschillende varianten zijn beoordeeld op diverse aspecten. De Regiegroep wil daarbij opmerken dat er bij een afweging tussen de beoogde nieuwbouwvarianten en de renovatievariant sprake is van het vergelijken van 'appels en peren'. Dit is ook een belangrijke reden voor de grote verschillen in investeringskosten tussen deze varianten. Bij renovatie/vernieuwing van het huidige complex zijn concessies gedaan in het programma van eisen. Ook van belang is de verwachting dat het stadion minder lang mee zal kunnen gaan dan bij nieuwbouw. De multifunctionaliteit en de flexibiliteit zoals die bij nieuwbouw wel kunnen worden gerealiseerd, zullen bij renovatie veel minder zijn. In vergelijking

met nieuwbouw zal sprake zijn van verzaamd onderhoud en relatief hogere onderhoudskosten.

In termen van beoordeling in relatie tot het ambitieniveau wordt de volgende benadering gehanteerd:

- 'Goed': het nieuwe Thialf voldoet aan al de basiseisen voor het ijsstadion zelf
- 'Beter': het toevoegen van een aparte trainingsbaan die het Thialf van de toekomst een uniek voordeel geeft ten opzichte van alle andere ijsstadions in de wereld
- 'Best': het nieuwe Thialf met een aparte trainingsbaan waar daarnaast de voordelen van synergie en integrale gebiedsontwikkeling in Heerenveen optimaal worden benut

Een nieuw Thialf met twee banen op de Noordplot van het Sportstadgebied voldoet het beste aan het ambitieniveau van de vier samenwerkende partijen. Deze variant komt overeen met de insteek 'best'. Nieuwbouw op de A7-locatie ligt het minst voor de hand, omdat de investeringskosten van deze variant vergelijkbaar zijn met die van de Noordplot locatie terwijl de voordelen ten aanzien van synergiemogelijkheden en integrale gebiedsontwikkeling minder zijn dan op de Noordplot. Bovendien resulteert nieuwbouw op de A7 in een negatief bedrijfsresultaat. Renovatie/opwaarderen van het huidige Thialf biedt een goede oplossing voor het ijsstadion zelf voor in ieder geval de middellange termijn. De investeringskosten zijn aanmerkelijk lager dan bij nieuwbouw en het exploitatieresultaat is bij renovatie met één baan het meest omvangrijk. Er bestaat de mogelijkheid een extra trainingsbaan toe te voegen naast het huidige Thialf. Daarbij is ook sprake van een positief exploitatieresultaat. In de beoordeling moet worden meegenomen dat renovatie bij het aangegeven investeringsniveau veel minder ver reikt dan nieuwbouw. Ook zijn de synergiemogelijkheden hier duidelijk minder dan bij nieuwbouw op de locatie Noordplot.

Planning

De Regiegroep Heerenveen Stad van Sport heeft op 1 maart 2010 ingestemd met het Visiedocument. De Regiegroep biedt het nu aan aan de colleges van B&W en GS en aan de Raden van Commissarissen van Thialf BV en Sportstad Heerenveen BV.

Later in maart wordt de gemeenteraad van Heerenveen gevraagd om kennis te nemen van het Visiedocument (en de daaraan ten grondslag liggende documenten) en in te stemmen met het vervolgproces, waaronder het nemen van een definitief besluit later in het jaar. In april en mei van dit jaar wordt een maatschappelijk debat over het nieuwe Thialf georganiseerd en de komende maanden worden de subsidie- en financieringsmogelijkheden nader verkend. Het aflopen van het financieringstraject vormt het kritieke pad voor de definitieve besluitvorming.

Impressies Thialf op de Noordplot

Noord-Zuid situering

Oost-West situering

Gemeente Heerenveen
(0513) 61 76 17
www.heerenveen.nl

Bezoekadres:
Crackstraat 2
8441 ES Heerenveen

Correspondentieadres:
Postbus 15000
8440 GA Heerenveen